

בית הדין האזורי לעבודה ירושלים

פ"ה 17-01-36502

07 מאי 2020

לפני:

כב' השופט עמיצור איתם

נציג ציבור (עובדים) מר צבי גל

נציג ציבור (מעסיקים) מר נתן מזרחי

התובעות

1. קרן מלתבשי

2. דפנה בריל אשכנזי

3. דרורה קורפל

4. רבקה טמיר

5. דקלה תקוטיאל

עו"ד גבריאלי גורל

-

מדינת ישראל - לשכת נשיא המדינה ונציבות שרות
המדינה

הנתבעת

עו"ד אביגיל ואן וייק שפילמן

פסק דין

1. בקשת התובעות למתן סעד הצהרתי לפיו במועד פרישתן לפנסיה יהיו התובעות זכאיות לפנסיה תקציבית מהנתבעת, או לחילופין לקבוע כי היא תשלם לתובעות את ההפרשים שבין הפנסיה התקציבית האמורה לבין הקצבה שתשולם להן מכוח הפנסיה הצוברת.
2. נעיר כי בעניין הפנסיה התקציבית נחתם הסדר מקיף, כולל וברור לכאורה אשר נועד לשים סוף פסוק לנושא הפנסיה התקציבית במדינת ישראל, עניין המכביד על תקציב המדינה בהווה ולדורות הבאים באופן שאין לו אח ורע. עם זאת בתי הדין עדיין עסוקים באופן תדיר בתביעות של עובדים הנוגעות ליישומן ומימושו של העניין זאת בחלוף כמעט שני עשורים שלמים מהמועד הקובע. על פני הדברים לא כך צריך היה להיות בשלב זה. אולם, התנהלות המדינה במקרים רבים כמו גם במקרה שלנו,

בית הדין האזורי לעבודה ירושלים

פ"ה 17-01-36502

- מצדיקה דיון בעניין ובנסיבות המקרה החריגות דנן- גם את קבלת התביעה כפי שיפורט מטה.
3. התובעות הינן חמש עובדות בלשכת נשיא המדינה, שהחלו את עבודתן במועדים שונים בין השנים 1996-1999.
4. החל מחודש ינואר 2004 נקלטו התובעות כעובדות מדינה, תחילה במסגרת של חוזה מיוחד להעסקת עובד לפי תקנה 1(2) לתקנות שירות המדינה (מינויים) (חוזה מיוחד) (עובדי לשכת נשיא המדינה), תשכ"ד – 1964. ולאחר מכן, באמצעות כתב מינוי שניתן להן בשנת 2009. התובעות בוטחו בפנסיה צוברת.
5. על פי כתב התביעה, המדינה הפרה חובותיה כלפי התובעות בכך שהעסיקה אותן משך שנים באמצעות חברות קבלני כוח אדם בעוד שהלכה למעשה היו עובדות מדינה. עוד נטען כי המדינה הפלתה את התובעות ביחס לעמיתיהן לעבודה, שעה שאלו זכו לתנאי העסקה מטיבים משל התובעות וללא כל הצדקה עניינית. אף שבמהלך השנים פנו התובעות בבקשות שונות להסדרת תנאי העסקתן (באמצעות ובהמלצת מנהליהן בבית הנשיא), פניהן הושבו ריקם ותנאי העסקתן נותרו כשהיו.
6. נקודת המפנה לשיטת התובעות הנה סמוך לפתיחת ההליך כאן, עת החליטה המדינה להכיר רטרואקטיבית בזכאותם לפנסיה תקציבית של חמישה עובדים אחרים בבית הנשיא. זאת אף שהתחילו לעבודה באותם מועדים עם התובעות, עבדו עמן כתף אל כתף ואף כתב המינוי ניתן להן, בדומה לתובעות, שנים לאחר המועד הקובע (המועד אשר ממנו ואילך לא ניתן עוד לבצע שיוך לפנסיה תקציבית על פי סעיף 107א לחוק הגמלאות).
7. בכתב הגנתה טענה המדינה כי התובעות נקלטו כעובדות מדינה בשנת 2004 ובוטחו ממועד זה בפנסיה צוברת. על כן, משחלפו 7 שנים מהמועד בו התבצע השיוך הפנסיוני, הרי שעילת התביעה התיישנה זה מכבר. כן סבורה המדינה כי ממילא לא קמה לתובעות זכאות לפנסיה תקציבית על פי הוראות חוק הגמלאות והוראות הסכם המעבר מפנסיה תקציבית לצוברת, שעה שמועד קליטתן חורג מהמועד הקובע. המדינה סבורה כי מסקנה זו מתיישבת עם ההבחנה בין שלושת סוגי העובדים שבהסכם המעבר, בה משתייכות התובעות לקטגוריית העובדים החדשים. עובדים בקטגוריה זו יבוטחו בפנסיה צוברת, בעוד ש"עובדים קבועים" אשר קיבלו כתב מינוי עובר למועד הקובע יוסיפו להיות מבוטחים בפנסיה תקציבית. (קטגוריה נוספת היא של "עובדים קיימים", אשר במועד הקובע הועסקו במעמד חוזה ובוטחו בפנסיה צוברת יוסיפו להיות מבוטחים כך גם לאחריו).
8. עוד סבורה המדינה כי יש לדחות גם את טענת התובעות לפיה הופלו לרעה ביחס לעובדים האחרים, אשר זכאותם לפנסיה תקציבית הוכרה רטרואקטיבית. עובדים אלו נקלטו לבית הנשיא בתקן קבוע עובר למועד הקובע, ואך בשל טעות לא קיבלו כתב

בית הדין האזורי לעבודה ירושלים

פ"ה 17-01-36502

מינוי לפני המועד הקובע. כך בשונה ובמובחן מהתובעות אשר לא נקלטו במשרה
תקנית קבועה, ועם קליטתן בשנת 2004 לבית הנשיא הועסקו בחוזה מיוחד עד לשנת
2009, אז קיבלו כתב מינוי. לאור האמור טוענת המדינה כי דין התביעה להידחות על
הסף מחמת התיישנות והעדר עילה.
9. מטעם התובעות הוגשו תצהיריהן ומטעם המדינה הוגשו תצהיריהן של הגב' קרן לוי
מנהלת תחום משאבי אנוש, הדרכה ומכרזים בבית הנשיא; והגב' איזבלה ציסין
ממנהלת הגמלאות. בנוסף, העיד מטעם התובעות גם מר אריה שומר – מנכ"ל בית
הנשיא בשנים 1993-2001. הצדדים סיכמו את טענותיהם בישיבה מיום 13.11.2019
והגישו השלמת סיכומים בכתב.

התיישנות:

10. לטענת המדינה סעיף 5 לחוק ההתיישנות קובע תקופת התיישנות בת 7 שנים, אותה
בהתאם לפסיקה יש למנות החל מהמועד בו נקבע השיוך הפנסיוני. התובעות נקלטו
כעובדות מדינה ביום 1.1.2004 ובוטחו ממועד זה בפנסיה צוברת ועל כן יש לדחות את
התביעה, אשר עילתה קמה כ-13 שנים לאחר מועד הגשתה. המדינה סבורה כי דחיית
הטענה עשויה להשפיע גם על קופות הגמל, כצד שלישי, בהן נצברו לתובעות הפקדות
במשך השנים, ואף לגרום לנזק ראייתי למדינה נוכח הזמן הרב שחלף.
11. עוד נטען, כי התובעות היו מודעות לבחירת המסלול הפנסיוני עם קליטתן בשנת 2004,
עת חתמו על חוזה העסקתן בשירות המדינה. כך גם כאשר בחירת המסלול הפנסיוני
נעשית בידי המעסיק. בעת חתימתן על החוזה התובעות היו מודעות לכך שבוטחו
בפנסיה צוברת, הפרישו לקופת הגמל מדי חודש (כפי שמשקף גם בתלושי השכר
החודשיים שקיבלו), ואף קיבלו דיווחים מדי רבעון ביחס להפקדות שנעשו. ככל
שלעמדתן קביעת המעסיק הייתה שלא כדין, היה עליהן להגיש תביעה זו בתוך 7 שנים
ממועד בחירת המסלול הפנסיוני.
12. המדינה סבורה כי אין היא מנועה מלהעלות את טענת ההתיישנות, שכן אין דמיון בין
התובעות והעובדים האחרים שזכאותם לפנסיה תקציבית נקבעה רטרואקטיבית.
עובדים אלו נקלטו כאמור, בתקן בשיא כוח אדם לפני המועד הקובע בשונה מהתובעות
שלא מונו בתקן במועד זה.
13. לדעת המדינה, טענת ההתיישנות היא זכות דיונית, ועל כן נתונה לשיקול דעתה באילו
מקרים יש לעשות בה שימוש. כך רשאית היא לוותר על זכותה לטעון להתיישנות
מקום בו המדינה סבורה שיש זכאות מהותית, ומקרים בהם תעשה כן לא יקומו
לחובתה במקרים בהם לדעתה אין זכאות מהותית.
14. לאחר שבחנו את טענות הצדדים בעניין זה, הגענו לכלל מסקנה כי דין טענת המדינה
להידחות וזאת בנסיבות החריגות של המקרה שלפנינו.

בית הדין האזורי לעבודה ירושלים

פ"ה 17-01-36502

15. בפתח הדברים נציין כי עמדתנו **העקרונית** דומה לעמדת המדינה. היינו, כי זכותה של המדינה לטעון טענת התיישנות, כי התיישנות היא זכות דיונית הבאה גם ובעיקר במקום בו קיימת לתובע זכות וגם במקום בו נעשה לו עוול וכי ראוי לצמצם את עילות ההתערבות של בית המשפט בסוגיה של התיישנות תביעה. מדוע אפוא לשיטתנו יש מקום לקבוע כי התביעה לא התיישנה?
16. אכן כטענת המדינה, בפסיקה ענפה של בית הדין הארצי נקבע כי המועד בו נבחר המסלול הפנסיוני הוא המועד היוצר את עילת התביעה וממנו תימנה תקופת ההתיישנות. בשונה משאלת אופן חישובה של גמלה, המתחדשת מדי חודש, בחירת השיוך הפנסיוני אחת היא ואינה מתחדשת (ראו: ע"ע (ארצי) 109/09 **בן ציון פרחי** – **"בזק" החברה הישראלית לתקשורת בע"מ** (11.7.2010); ע"ע (ארצי) 23928-09-18 **שירותי בריאות כללית - רחל קידר** (6.8.2019). התובעות נקלטו כעובדות מדינה בשנת 2004, אז גם בוטחו בפנסיה צוברת ועל כן ממועד זה החלה להימנות תקופת ההתיישנות בעניינן.
17. בהתייחס לטענות התובעות בעניין: אין בידינו לקבל את הטענה כי חל על המקרה החריג הקבוע בסעיף 8 לחוק ההתיישנות. לטענת התובעות כי למעשה רק בשנת 2016 נמסרה להן לראשונה, במכתבו של מר לוי, מהי עמדת המדינה באשר לסיבה בגינה הן אינן זכאיות לפנסיה תקציבית ומהו המועד הקובע לשיטתה, אין אחיזה בראיות ואף אינה עומדת במבחנים המשפטיים. לצורך בהירות הדיון יובאו כאן נוסחים של המכתבים אשר הועבר לתובעות 1 ו-5, וכן נוסחו של המכתב אשר הועבר לתובעת 3:
- לתובעות 1 ו-5: **"מכיוון שהתקבלה כעובדת מדינה לאחר 7.4.2002, לא ניתן בכלל לדון בשיבוצה בתקציבית".**
- ולתובעת 3: **"לצערנו לא ניתן כיום להעבירה לפנסיה תקציבית, אך בנסיבות העניין נשקול פיצויים מוגדלים בעת פרישתה".**
18. כאמור מצאנו כי לדחות את הטענה לתחולתו של סעיף 8. התובעות ידעו מהו המועד בו בוטחו בפנסיה צוברת, ואף היו ערות לרכיב זה במסגרת תלושי השכר ובחווה עליו חתמו בשנת 2004 (עמוד 15 שורות 6-13, עמוד 22 שורות 21-23, עמוד 25 שורות 10-12, עמוד 29 שורות 24-26, עמוד 30 שורות 23-27). יוער גם, כי טענתן בהקשר זה היא כי במועד החתימה לא עמדה בפניהן כל ברירה שכן היו עשויות למצוא את עצמן מחוץ לבית הנשיא לולא חתמו על החוזה לאו טענה היא שהרי איש לא מנע מהם להגיש תביעה לאחר חתימתן על אותו חוזה.
19. התובעות לא עמדו בנטל להוכיח כי נעלמו מעיניהן עובדות מהותיות היורדות לשורש עילת התובענה ומסיבות שאינן תלויות בהן. המועד הקובע ממנו לא ניתן עוד להקים שיוך פנסיוני לפנסיה תקציבית קבוע בחוק הגמלאות ואינו יכול להיחשב כ"עובדה". אי ידיעתו, אינו "אי ידיעה של עובדה מהותית" אלא הלכה למעשה אי ידיעת הדין,

בית הדין האזורי לעבודה ירושלים

פ"ה 17-01-36502

- 1 אשר אינה משהה את תקופת ההתיישנות ובוודאי שאינה מסיבות שלא היו תלויות
2 בתובעות (ע"א 531/89 יחזקאל להבי נ' הוועדה המחוזית לתכנון ובנייה – המרכז, פ"ד
3 מו(4) 719, 723).
- 4 20. טענת התובעות כי קיימות נסיבות המצדיקות את השעיית מירוך ההתיישנות בהתאם
5 להוראות סעיף 7 לחוק ההתיישנות בעת כהונת הנשיא קצב, אף היא אינה יכולה
6 להתקבל. על הלך הרוח בבית הנשיא באותם ימים כפי שעלה מתצהיריהן של התובעות
7 העידו גם עדי הנתבעת עצמם (עמוד 7 שורות 10-13). אולם אף אם תתקבל טענתן, הרי
8 שאין בהשעיית ההתיישנות בתקופת כהונתו של הנשיא קצב כדי לסייע לתובעות
9 להתגבר על טענת ההתיישנות. כהונה זו הגיעה לסיומה בשנת 2007, כ-10 שנים עובר
10 להגשת התביעה ועל כן גם דין טענה זו דחייה.
- 11 21. התובעות סבורות כי המדינה אינה יכולה לטעון שלא ניתן להעבירן למסלול של פנסיה
12 תקציבית בשל התיישנות, בו בזמן שבהליך אחר טוען הממונה על השכר כי "כאשר
13 מדובר בזכות לפנסיה, הרי שזו מתגבשת עם מועד פרישת העובד וממועד זה יש למנות
14 את תקופת ההתיישנות" (סע"ש 44351-01-18). גם טענה זו יש לדחות. ראשית יש
15 מקום להבחין בין הזכות לפנסיה, אשר מתגבשת כטענת הממונה על השכר במועד
16 הפרישה, ובין טענה כנגד השיוך הפנסיוני, הנמנית ממועד השיוך. מכל מקום ככל
17 שעמדת הממונה באותו תיק גורסת שתקופת ההתיישנות בנוגע לשיוך פנסיוני נמנית
18 ממועד הפרישה- הרי שכאמור בהתאם לכל הקבוע בפסיקה מדובר בטענה שגויה.
- 19 22. כל אלו טענות שדחינו כאמור. **אלא, שלפי טעמנו המדינה פעלה בעניין זה של**
20 **ההתיישנות באופן המהווה אפליה בוטה בין התובעות ובין עובדים אחרים אשר**
21 **לצורך נושא ההתיישנות יש לראות בהם קבוצה זהה.** ועל כן בהיותה מדינת ישראל
22 ובהיותה מחויבת גם לערכים של משפט מנהלי בסיסי וגם לערכים מוגברים של תום
23 לב קיימת מניעות מלהעלות את הטענה במקרה שלפנינו. כאמור, וכפי שיפורט למטה
24 ביתר הרחבה- הרי שהתובעות פנו אל נציבות שירות המדינה ביחד עם עובדים אחרים
25 העובדים עמם כתף אל כתף מספר דומה של שנים, בתפקידים דומים או זהים על מנת
26 שיכירו בהם כזכאים לפנסיה תקציבית. **אף אחד מן העובדים הללו אינו זכאי לפנסיה**
27 **תקציבית על פי הוראות החוק ה"יבשות".** התובעות משום שלא נחשבו כלל כעובדות
28 מדינה במועד הקובע והעובדים האחרים משום שלא קיבלו כתב מינוי עובר למועד
29 הקובע.
- 30 23. **הן תביעתן של התובעות והן תביעותיהם של העובדים האחרים התיישנו במועד**
31 **הפנייה אל המדינה.** המדינה החליטה משיקולים שלה להכיר בעובדים האחרים
32 כזכאים לפנסיה תקציבית זאת על אף שכאמור מבחינה פורמלית לא היו זכאים לכך
33 ולא טענה כלפיהם בשום שלב טענת התיישנות. המדינה החליטה לערוך אבחנה לגוף
34 העניין בין עובדים אשר היו באותה עת עובדי מדינה בתקן אולם לא ניתן להם כתב

בית הדין האזורי לעבודה ירושלים

פ"ה 17-01-36502

מינוי ובין התובעות אשר במועד הקובע לא היו עובדות מדינה כלל. זו לטעמינו עשויה להיות אבחנה לגיטימית **לגופו של עניין** ובה נדון בהמשך אולם **זו אינה אבחנה לגיטימית לצורך העלאת טענת התיישנות**. היינו, כאשר מדובר בקבוצה זהה של עובדים העובדים כאמור כתף אל כתף ובעלי נתונים דומים מאוד, יש טעם לפגם בטענת התיישנות במקרה אחד ובהימנעות מלטעון אותה במקרה השני באופן היוצר אפליה בוטה בין שתי קבוצות עובדים.

24. אכן זכותה של המדינה כנתבעת לבחור מתי להעלות טענת התיישנות ומתי לא בין היתר בשל שיקולים של קיומה או היעדרה של זכות מהותית. אולם, במקרה שלנו כאמור לשני סוגי העובדים אין זכות מהותית על פני הדברים. יתרה מכך, המדינה כפי שיובהר בהמשך, הודתה בדיון שלפנינו כי אין הבדל של ממש בין שני סוגי העובדים והיא נמנעה מלדון לגופו של עניין בטענות התובעות. התנהלות זו יוצרת אפליה אשר אין לקבלה. כפי שנקבע בפסיקה (בין היתר בע"ע 533/09 עופרה אילן ואח' נ. שירותי בריאות כללית פה (י-ם) 20709-10-13 אלכס זורחוב נ' מדינת ישראל רשות הכבאות וההצלה המשרד לביטחון פנים והערעור עליו ועוד). כאשר ישנה אפליה בין עובדים בעניין טענת התיישנות ובמקרים החריגים ביותר וכן בנסיבות בהן מדינת ישראל היא צד לעניין להבדיל ממעסיק מן השורה- יש מקום שבית הדין יתערב ויקבע כי טענת ההתיישנות לא חלה. כאמור, לשיטתנו מדובר במקרה חריג אשר כזה.

25. אכן כאמור, עמדתו העקרונית של הרכב זה תומכת בצמצום מתחם ההתערבות בנושאים מעין אלו. עם זאת כאמור בנסיבות המקרה לא נוכל להתעלם מן העוול והאפליה הנובעות מעצם העמידה על טענת ההתיישנות ולא נוכל לשכוח את ציווי התורה אשר נאמר רק בפרשת השבוע בעצם הימים בהם נכתבים הדברים **"לא תעשו עול במשפט"** (יקרא יט טו).

זכאות התובעות לפנסיה תקציבית:

26. כאמור, טענתן העיקרית של התובעות היא כי העסקתן לאורך השנים כעובדות קבלן בתפקידי ליבה בבית הנשיא מחייבת להכיר בהן כעובדות מדינה למפרע (זאת אך ורק לעניין זכאותם לפנסיה תקציבית). לטענתן המדינה הכירה בכך שבתקופה מסוימת בעת כהונת הנשיא קצב היו אי סדרים והתנהלות בלתי תקינה. הכרה זו הובילה לכך שכאמור עובדים אחרים בבית הנשיא הוכרו כזכאים לפנסיה תקציבית אף שלא היה להם כתב מינוי במועד הקובע. בין היתר עובדת מסוימת (טליה) אשר נקלטה לעבודה בתקופה דומה לזו של התובעות אף חתמה בפירוש על ויתור על זכאות לפנסיה תקציבית אולם המדינה הייתה מוכנה להתעלם מחתימה זו.

27. המדינה סבורה כי דין התביעה להידחות גם מחמת העדר עילה. על פי הוראות סעיף 107 לחוק הגמלאות ועל פי הוראות הסכם המעבר, עובד שלא היה במועד הקובע עובד במשרה תקנית ובכתב מינוי אינו זכאי לפנסיה תקציבית באופן רטרואקטיבי. לכן

בית הדין האזורי לעבודה ירושלים

פ"ה 17-01-36502

- 1 סבורה המדינה כי גם אם ייקבע שהתקיימו יחסי עבודה בינה ובין התובעות עובר
2 למועד הקובע, הרי שהן לא נקלטו כעובדות בתקן או על פי כתב מינוי ובוטחו בהתאם
3 בפנסיה צוברת.
- 4 28. לשיטת התובעות טועה המדינה עובדתית ומשפטית. בניגוד לעובדי בית הנשיא
5 האחרים, התובעות הועסקו מלכתחילה בתפקידי ליבה; ניתנה הוראה של מנכ"ל בית
6 הנשיא להקצות תקן לתובעת 1 בעוד שתקנים שיועדו לתובעות 2 ו-5 "נעלמו"; לפחות
7 אחת מהתובעות התקבלה בהליכים הדומים להליכי מכרז.
- 8 29. למען הסדר הטוב נבחר בקצרה את הוראות הדין בנוגע לפנסיה תקציבית והדברים
9 ידועים והתבררו לא אחת בפסיקה. כידוע הסכם המעבר לפנסיה צוברת הבחין בין
10 "עובד קבוע" ו-"עובד קיים" או "עובד חדש" בכל הנוגע לזכויות לפנסיה תקציבית.
11 רק "עובד קבוע" זכאי לכך. על מנת להיחשב "עובד קבוע", על העובד לקבל כתב מינוי
12 עובר למועד הקובע (1.4.2002 לענייננו). כל עובד אחר, היינו עובד אשר עובר למועד
13 הקובע היה במעמד של חוזה או עובד שהצטרף לשירות המדינה אחרי המועד הקובע
14 יבוטח בפנסיה צוברת.
- 15 30. נבחר כי על עובדות הבסיס בענייננו לא הייתה למעשה מחלוקת. המדינה לא הביאה
16 כל ראיות או עדויות לסתור אותן ולא חלקה עליהן והן מקובלות עלינו. התובעות החלו
17 את דרכן בבית הנשיא בין השנים 1996-1999 והועסקו באמצעות חברות כוח אדם עד
18 לשנת 2004, אז נקלטו לשירות המדינה באמצעות חוזה מיוחד, ורק בשנת 2009 קיבלו
19 כתב מינוי (13 שנה מתחילת ההעסקה בתפקיד ליבה ו-5 שנים ממועד הקליטה
20 הרשמית בתקן!). אין חולק כי התובעות כולן הועסקו בתפקידי ליבה בבית הנשיא כגון
21 חשבות, חנינות, פניות ציבור, בנא"מ. התובעות נקלטו לעבודה באמצעות חברות שהן
22 קבלני כוח אדם וכך הועסקו כאמור בין חמש לשמונה שנים. הנתונים דומים במהותם
23 לאלו של העובדות האחרות אשר עניין פורט בהרחבה בסעיפים 58 ואילך לתצהיר
24 התובעות.
- 25 31. לשאלה מדוע לא נקלטו כעובדות המדינה התקשה מנכ"ל בית הנשיא דאז אשר העיד
26 בתיק להשיב (עמ' 7 שורה 25) אולם ניתן להתרשם מעדותו כי הוא מבין שדובר כבר
27 באותו מועד בהתנהלות לא תקינה.
- 28 32. אין חולק כי ממש במקביל לחלק מן התובעות נקלטו עובדים אחרים בבית הנשיא
29 **לאותם תפקידים** בתקן. הדוגמא הבולטת ביותר שהוזכרה הייתה הגברת טליה
30 האמורה אשר נקלטה לעבודה במחלקה המשפטית ממש באותו זמן בו נקלטה התובעת
31 2 הגב' בריל-אשכנזי לאותו תפקיד ממש וביחד עם התובעת 5 הגב' תקוטיאל. עד היום
32 מועסקות שלושתן באותה מחלקה, באותו תפקיד ובאותו חדר. מסיבות של תקצוב,
33 תקינה, אי הסכמות עם האוצר או כל סיבה אחרת (שכן המדינה לא הביאה כל ראיה
34 או כל עד רלוונטי להסביר זאת) הרי שרק הגב' טליה נקלטה כעובדת מדינה בתקן.

בית הדין האזורי לעבודה ירושלים

פ"ה 17-01-36502

33. לפחות לגבי אחת התובעות הגב' קורפל הובאו ראיות כי נקלטה בהליך מכרזי לכל דבר אשר נוהל בבית הנשיא ונבחרה בין מועמדים שונים אולם לבסוף הועסקה דרך חברת כוח אדם. יש להניח כי המצב היה דומה גם לגבי קליטתן של התובעות האחרות. כל התובעות מילאו טפסי קליטה אשר נחזים להיות זהים לאלו שמולאו באותה עת על ידי עובדי מדינה. התובעות הביאו ראיות ברורות לכך שעוד לפני המועד הקובע הורה מנכ"ל בית הנשיא דאז להקצות תקן לתובעת 1.
34. התובעות הביאו ראיות לכך שבית הנשיא עצמו ראה בהן עובדות זהות לגב' טליה. כך, התובעת 2 הגישה במסגרת תצהירה (נספחים ט 1 ו- ט 2) מכתבים של יחידת כוח האדם בבית הנשיא המבקשים כבר בשנת 1998 ו- 2000 להשוות את תנאי העסקתה לאלו של הגב' טליה ועוד.
35. אין חולק כי בית הנשיא פנה בשם התובעות ובשם העובדים הנוספים לנציבות שירות המדינה בבקשה לבחון את שיוכם לפנסיה תקציבית. כאמור אף אחד מן העובדים לא עמד בתנאי החוק לקבלת פנסיה תקציבית וכל הפניות התיישנו באופן פורמאלי. הפניות של התובעות וכן ככל הנראה של העובדים האחרים כללו גם התייחסות לטענות של אי סדרים ואווירה קשה של יחסי עבודה לא תקינים והתעמרות מצד מנהלים בבית הנשיא בתקופת הנשיא קצב. בין היתר הופנה אל הנציבות גם מכתבה של העובדת טליה. הנ"ל כזכור נקלטה בשנת 2000 בתקן כעובדת מדינה אולם לא קיבלה כתב מינוי במועד הקובע. יתרה מכך, מסתבר שהיא חתמה שחור על גבי לבן על ויתור על זכויותה לפנסיה תקציבית. במכתבה (צוטט בעמ' 44 שורה 24 לפרוטוקול) נאמר בין היתר "הופעלו עלי לחצים רבים שאין זה המקום לפרט עליהם... וכך עשיתי כדי לשמור על מקום עבודתי בתקופה סוערת ושנויה במחלוקת". טיעונים דומים לכך הועלו כאמור גם על ידי התובעות.
36. מסתבר שטיעון זה ודומים לו שכנעו את נציבות שירות המדינה שכן לגב' טליה ולארבעה עובדים נוספים אושרה פנסיה תקציבית. המנגנון שנבחר על מנת לאפשר את ביצוע ההחלטה הוא מתן כתב מינוי רטרואקטיבית בשנת 2016 לתקופה שלפני המועד הקובע. למעשה העובדות טענות וטענות לא נסתרה כי לגבי אחד מאותם עובדים כלל לא ניתן לו כתב מינוי עד עצם היום הזה.
37. זה המקום להתעכב מעט על האופן בו ניהלה המדינה את הבאת הראיות בתיק. למעשה מטעם המדינה העידו כאמור הגב' קרן לוי מאגף משאבי אנוש בבית הנשיא והגב' איזבלה ציסין ממנהלת הגמלאות. שתי אלו העידו על בסיס מסמכים ולא הייתה להם כל אפשרות לתרום לדיון מידע אישית שכן לא היו מעורבות כלל בהליכים. המדינה בחרה שלא להעיד את מי שככל הנראה קיבל את ההחלטות בפועל, מנהל אגף בכיר לפרישה וגמלאות בנציבות שירות המדינה מר ציון לוי; לא להעיד איש מבין נושאי המשרה בתקופת הנשיא קצב אליהם הופנו הטענות ולא להעיד איש ממנהלת

בית הדין האזורי לעבודה ירושלים

פ"ה 17-01-36502

- 1 הגמלאות שהיה שותף לקבלת ההחלטה בעניין התובעות אשר יכול היה לשפוך אור על
2 הנימוקים.
38. למעשה בדיון נכחה גם הגב' סוזי שאולוף, ראש אגף בכיר משאבי אנוש הדרכה
4 ורווחה בבית הנשיא, אשר הייתה לכאורה מעורבת יותר בעניין ובעיקר עבדה בבית
5 הנשיא בתקופות הרלוונטיות. הגב' שאולוף ביקשה להוסיף לעדותה של הגב' לוי
6 והדבר התאפשר לה על ידי בית הדין אף שלא הגישה תצהיר. עם זאת משעה שהתברר
7 לה שתיאלץ לעמוד בחקירה נגדית חזרה בה מרצונה להעיד.
39. המדינה השאירה אפוא באפלה וללא התייחסות עובדתית ראויה שתי שאלות מפתח
8 אשר עמדו בליבת התביעה: **האחת נוגעת לסיבה שהתובעות לא נקלטו כעובדות**
9 **מדינה ולתנאים ששררו באותה תקופה בבית הנשיא.** בשאלות כמו מדוע הועסקו
10 התובעות באמצעות קבלני כוח אדם במשרות ליבה במשך שנים ארוכות, האם הובטח
11 להם מיומן הראשון שייקלטו כעובדות מדינה, האם חוו אי סדרים והתעמרות ועוד,
12 **המדינה כלל לא הביאה עדים רלוונטיים ואין אלא לקבל את גרסת התובעות בעניין.**
40. **השנייה נוגעת לאופן קבלת ההחלטה המנהלית בעניינן של התובעות.** שאלות כמו
14 הרכב הגוף שקיבל את ההחלטה, האם נשקלו טענות התובעות כי היה ראוי להכיר בהן
15 כעובדות מדינה נוכח טענותיהם לאי סדרים בתקופת הנשיא קצב, מהם הנימוקים
16 המפורטים לאבחנה בינן לבין העובדים האחרים. מדוע הוכר עניינם של העובדים
17 האחרים ועוד לא זכו כאמור לכל גיבוי עובדתי ולמעשה גם הטיעון לגביהן בכתבי
18 הטענות היה דל. בית הדין לא הגביל כלל את המדינה מלהביא עדים, היה מוכן לאפשר
19 לגב' שאולוף להעיד ואף נרמז כי לו תבקש המדינה להביא את מר לוי לעדות משלימה
20 הדבר יישקל בחיוב - אולם המדינה בחרה למעשה להשאיר את זירת ההוכחות
21 העובדתיות לחלוטין בידי התובעות. **אם כן גם בעניינים אלו מצאנו לקבל במלואה את**
22 **הגרסה העובדתית של התובעות.**
41. יתרה מכך, מן העדות שכן העידו מטעם המדינה עולה ממילא תמונה זהה לזו שהציגו
24 התובעות. אשר לשוני בין התובעות ובין העובדים האחרים בנוגע לתנאים ששררו בבית
25 הנשיא בתקופת הנשיא קצב, אמרה העדה מטעם המדינה הגב' לוי במפורש (עמ' 45
26 שורה 18) **"לא שונה טליה מהעובדות האחרות כמו שפנינו עבור טליה והעובדות פנינו**
27 **גם עבור העובדות האלה (התובעות ע.א.)... אין שוני בכלל עשינו את אותו תהליך"**
28 היינו, בית הנשיא הכיר בכך שמצבן של התובעות מבחינת התנאים ואי הסדרים ושאר
29 הנסיבות שהובילו לכך שלא נקלטו כעובדות מדינה, מקביל למצבם של העובדים
30 האחרים אשר לא קיבלו כתב מינוי באותו מועד.
42. אשר לאופן קבלת ההחלטה המנהלית העידה הגב' ציסין. העדה לא ידעה לענות באופן
32 ברור מי היה מעורב ושותף בתהליך קבלת ההחלטות בעניין (עמ' 54 שורה 29); העידה
33 כי אין בידה פרוטוקול או תיעוד לגוף שקיבל את ההחלטה או לנימוקיו (עמ' 57
34

בית הדין האזורי לעבודה ירושלים

פ"ה 17-01-36502

מתחילתו). אשר לשאלה העקרונית מדוע אושרה לעובדים אחרים פנסיה תקציבית ולתובעות לא - הסבירה כי קיומו של כתב מינוי הוא אמנם מהותי אולם **"במידה ואנחנו במנהלת הגמלאות בכל זאת מנסים לא להיות דווקניים אם יש סיבות אחרות שמצדיקות...לכן החריגו...היו יכולים... להיתפס דווקנית לכתב מינוי אבל ראו בזה שיש להם שיא כוח אדם... והחליטו שכן יש בזה סיבה לתת להם פנסיה תקציבית"** (סוף עמוד 57).

43. היינו, מן הראיות עולה:

א. כי המדינה הכירה בכך שנסיבות עניינם של העובדים האחרים אשר עבדו כתף אל כתף עם התובעות היו כה חריגות עד שהוצדק לסטות מן העיקרון הפורמלי הקבוע בחוק המחייב כתב מינוי. כמו כן הוכרה האפשרות להעניק כתב מינוי רטרואקטיבית 15 שנה לאחור.

ב. כי עניינם של התובעות במובן זה אינו שונה מעניינם של העובדים האחרים עד כדי כך שהעדה מטעם המדינה הבהירה כי "אין שוני בכלל". המדינה גם לא טרחה להתעמת או לסתור עובדתית את טענת התובעות בעניין זה.

ג. כי ההחלטה המנהלית בעניינן של התובעות ניתנה ללא תיעוד, ללא הנמקה מספיקה וקיים ספק רב האם היא נשקלה והתקבלה בכלל אצל הגופים המוסמכים לכך. יתרה מכך, מכתבו של מר לוי שצוטט לעיל מראה כי לדידו **"לא ניתן היה בכלל לדון"** בבקשת התובעות לאור זאת שלא נקלטו כלל כעובדות מדינה.

44. האם התובעות הוכיחו כי היה ראוי לקלוט אותן כעובדות מדינה לפני המועד הקובע. אנו סבורים כי התשובה לכך בחיוב. ראשית כאמור, המדינה לא טרחה כלל להביא ראיות ועדויות בעניין זה. מדברי העדה שכן העידה מטעם המדינה, הגב' לוי, עולה כי מדובר בפרקטיקה לא תקינה ובלתי מקובלת. כך העידה: **"כניהול תקין לא קיים היום חברת כוח אדם לתפקידים מקצועיים... אם יש תקן מאיישים אם אין אז אין"**

45. ניתן היה לתהות האם מדובר בפרקטיקה שהייתה מקובלת או סבירה באותם ימים של קליטת התובעות אולם עיון מעלה שלא כך הוא. ראשית כבר באותם ימים היה חוק חוק העסקת עובדים על ידי קבלני כוח אדם, תשנ"ו-1996 וסעיף 12 א בו המגביל העסקה של עובד חברת כוח אדם היה בתוקף עוד הרבה קודם למועד הקובע.

46. מעבר לכך, הפסיקה קבעה במפורש בעניינם של עובדי מדינה ועובדי ציבור כי מדובר בפרקטיקה פסולה. למעשה עניינן של התובעות אינו שונה באופן מהותי מעניינן של שלמה נקש אשר נדון בבג"צ 6194/97 **שלמה נקש נ' בית הדין הארצי לעבודה ואח'** פ"ד נג(5), 433 ובהמשך בעע (ארצי) 168/05 שלמה נקש נ' מדינת ישראל משרד התקשורת. בפסקי דין אלו נקבע בכל הנוגע לתקופה מוקדמת בהרבה מזו של העסקת התובעות העיקרון השולל העסקת עובדי קבלן בתפקידי ליבה וכן העיקרון המחייב הכרה בזכאות לפנסיה תקציבית במקרה זה ללא קשר לשאלת קיומו של תקן (אדרבא-

בית הדין האזורי לעבודה ירושלים

פ"ה 17-01-36502

- נעיר כי לפחות לגבי התובעת 1 הוכח כי ניתנה הוראה להקצות לה תקן והדבר לא נעשה. יש להניח כי עניינן של התובעות האחרות לא שונה במהותו). אין זאת אומרת כי המקרים זהים אולם לטעמינו העיקרון הוא משותף.
47. בענייננו יש להחיל על התובעות כולן את העקרונות כפי שבאו לידי ביטוי בין היתר בסעיפים 23-25 לעע 168/05 האמור ולראות בהן כעובדות קבועות לצורך קבלת פנסיה תקציבית. היינו כי אין רשות ציבורית יכולה לצאת נשכרת מכך שחטאה והעסיקה עובדים בדרך פסולה לכתחילה; כי העובדה שהתובעות נקלטו בהמשך ללא כל קושי ואין חולק שהיו והינן עובדות טובות מוכיחה למפרע כי היו עוברות את כל הדרוש על מנת להיות מוכרות כבר בתחילת הדרך כעובדות מדינה וכי שאלת קיומו או היעדרו של תקן היא שאלה הרובצת עובדתית לפתחה של המדינה והמדינה לא עמדה בנטל להוכחתה.
48. התובעות נקלטו לעבודה בתפקידי ליבה מקצועיים. התובעות נקלטו על פי הראיות בהליכים דמויי מכרז, מילאו טפסי קבלה הנחזים להיות טפסים קליטה של עובדי מדינה ועבדו כתף אל כתף עם עובדי מדינה. התובעות גם הוכיחו בהעדר ראיות לסתור כי הובטח להן עם תחילת עבודתן שייקלטו כעובדות מדינה בתקן. גם מנכ"ל בית הנשיא באותם ימים אשר העיד בתיק לא ידע להצביע על כל סיבה סבירה מדוע לא נקלטו כבר באותם ימים כעובדות המדינה.
49. מאחר שכל אלו הוכחו ומאחר שהעדה מטעם המדינה העידה בעצמה כי מדובר בפרקטיקה שהיום היא אינה חוקית ואינה תקינה. אנו בדעה שהתובעות הוכיחו כי ראוי וצריך היה לקלוט אותן כבר באותו מועד כעובדות מדינה בתקן.
50. נדבך נוסף הוא העובדה שהמדינה הכירה, בעניינם של העובדים האחרים, בתקלות ואי סדרים מהותיים בנושאי כוח אדם באותה תקופה בבית הנשיא. המדינה גם הכירה בכך שניתן לתקן תקלות אלו באופן רטרואקטיבי לרבות באמצעי קיצוני של מתן כתב מינוי שנים רבות למפרע. לא ברור אפוא מדוע המדינה סירבה בכלל לדון בטענות התובעות כי ראוי להכיר בהן רטרואקטיבית כעובדות מדינה בתקן. לא ברור והמדינה לא טרחה להבהיר- במה שונה באופן עקרוני הענקת כתב מינוי רטרואקטיבי למי שהיה באותה עת בתקן מהענקת אותו כתב מינוי למי שהיה עובד בפועל בתפקיד ליבה.
51. אשר לטענה על השלכות רוחב, ראשית כידוע זו טענה מסדר שני. היינו ככל שביט המשפט מגיע למסקנה בדבר קיומה של זכות הרי שלהשלכות רוחב חשיבות משנית. בנוסף, איננו סבורים כי יימצאו עוד מקרים רבים אשר קיימת הצדקה שלא להכיר בעניינם בטענת התיישנות, בוודאי אם המדינה תקפיד להבא שלא להפלוג בין עובדים. נבהיר את המובן מאליו כי עצם העובדה שעובד פלוני זכאי לפנסיה תקציבית וחברו אינו זכאי לכך אינה מהווה אפליה ומרבית עובדי המדינה דהיום מבוטחים בפנסיה צוברת.

בית הדין האזורי לעבודה ירושלים

פ"ה 17-01-36502

52. סוף דבר- בנסיבות החריגות ביותר של ענייננו : היינו- **נסיבות קליטתן** של התובעות לעבודה ; עצם ההכרה למפרע בנסיבות חריגות אשר חייבו הכרה בפנסיה תקציבית לעובדים אחרים בנסיבות דומות- המהווה לשיטתנו **אפליה אסורה** ; ההחלטה המנהלית **נטולת ההנמקה ולבסוף - אופן הבאת הראיות וניהול ההליך** דכאן, מצאנו לנכון לקבל את התביעה. כפועל יוצא מכך- להורות למדינה להכיר בתובעות כמי שזכאיות לפנסיה תקציבית מיום 1.4.2002 כפי שנעשה עם העובדים האחרים.

53. כמו כן המדינה תהיה זכאית לקבל לידיה את הכספים שהופקדו בקרנות הפנסיה של התובעות ברכיב הפרשות המעסיק החל מיום 1.4.2002 ולערוך כל התחשבות בעניין זה בהתאם לדין וכפי שננהג עם העובדים האחרים, לרבות בנוגע להפרשות העובד, פיצויי פיטורים ששולמו מחברות כוח האדם וכל נתון אחר היכול להיות רלוונטי.

54. **בנסיבות העניין המדינה תישא בהוצאות משפט ושכר טרחה בסך 5000 ₪ לכל אחת מן התובעות.**

55. זכות ערעור לבית הדין הארצי לעבודה בתוך 30 יום.

ניתן היום, י"ג אייר תש"פ, (07 מאי 2020), בהעדר הצדדים ויישלח אליהם.

"ההחלטה נחתמה בידי נציגי הציבור ועותק נמצא בתיק בבית הדין. לצדדים מופץ עותק בחתימה אלקטרונית של השופט לבדו".

3
ג'יף
נציג ציבור מר נתן מזרחי
נציג ציבור מר צבי גל
עמיצור איתם, שופט

בית הדין האזורי לעבודה ירושלים

פ"ה 17-01-36502

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5